Zbierka súdnych rozhodnutí

NÁVRHY GENERÁLNEHO ADVOKÁTA
PAOLO MENGOZZI
prednesené 12. februára 2015 [1]

Vec C-543/13

Raad van bestuur van de Sociale verzekeringsbank
proti
E. Fischerovej-Lintjensovej

[návrh na začatie prejudiciálneho konania, ktorý podal Centrale Raad van Beroep (Holandsko)]

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania — Zdravotné poistenie — Nariadenie (EHS) č. 1408/71 — Článok 27 — Pojem ‚nárok na dôchodok podľa právnych predpisov dvoch alebo viacerých členských štátov' — Retroaktívne priznanie dôchodku v členskom štáte bydliska — Retroaktivita zdravotného poistenia"

I – Úvod

1. Tento návrh na začatie prejudiciálneho konania, ktorý podal Centrale Raad van Beroep (Holandsko), sa v podstate týka výkladu článku 27 nariadenia Rady (EHS) č. 1408/71 zo 14. júna 1971 o uplatňovaní systémov sociálneho zabezpečenia na zamestnancov, samostatne zárobkovo činné osoby a ich rodinných príslušníkov, ktorí sa pohybujú v rámci spoločenstva [2], zmeneného a doplneného nariadením Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 631/2004 z 31. marca 2004 [3], a nariadením Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1992/2006 z 18. decembra 2006 [4] (ďalej len „nariadenie č. 1408/71").

2. Vnútroštátny súd sa presnejšie pýta, či pojem „nárok" na dôchodok uvedený v článku 27 nariadenia č. 1408/71 možno vykladať v tom zmysle, že na určenie, od akého okamihu vzniká „nárok" na dôchodok, je rozhodujúci okamih vydania rozhodnutia o priznaní dôchodku, na základe ktorého sa vyplácal dôchodok, alebo okamih, od ktorého sa začal retroaktívne poskytovať dôchodok. V prípade, ak je správna druhá možnosť uvedená v jeho prvej otázke, chce vnútroštátny súd vedieť, či je s týmto výkladom zlučiteľné, ak dôchodca, na ktorého sa vzťahuje článok 27 nariadenia č. 1408/71, nemôže podľa holandských právnych predpisov uzatvoriť zdravotné poistenie s rovnakým retroaktívnym účinkom.

1 — Jazyk prednesu: francúzština.
2 — Ú. v. ES L 149, s. 2; Mim. vyd. 05/001, s. 35, konsolidované znenie Ú. v. ES L 28, 1997, s. 1; Mim. vyd. 05/003, s. 3.
3 — Ú. v. EÚ L 100, s. 1; Mim. vyd. 05/005, s. 10.
4 — Ú. v. EÚ L 392, s. 1.

3. Tieto otázky vznikli v spore medzi Raad van Bestuur van de Sociale verzekeringsbank (Správna rada Sociálnej poisťovne, ďalej len „SVB“) a E. Fischer-Lintjens, ktorého predmetom je odňatie takzvaného „osvedčenia 21“ [5], ktoré potvrdzovalo, že E. Fischer-Lintjens bola oslobodená od povinnosti byť zdravotne poistená v Holandsku, pričom také poistenie je podľa právnej úpravy, ktorá je predmetom konania vo veci samej, nevyhnutným predpokladom vzniku nároku na poskytovanie zdravotnej starostlivosti v Holandsku na náklady tohto členského štátu.

4. E. Fischer-Lintjens sa narodila 1. decembra 1934. Do 1. septembra 1970 bývala v Holandsku. Potom bývala až do 1. mája 2006 v Nemecku. Odvtedy opäť býva v Holandsku.

5. Od októbra 2004 E. Fischer-Lintjens poberá vdovský dôchodok vyplácaný Spolkovou republikou Nemecko. Po tom, čo sa v roku 2006 presťahovala z Nemecka do Holandska sa prostredníctvom tlačiva E 121 [6] zaregistrovala u holandskej zdravotnej poisťovne (ďalej len „CZ“), čím jej od 1. júna 2006 vznikol nárok na dávky podľa článku 28 nariadenia č. 1408/71 voči Spolkovej republike Nemecko. E. Fischer-Lintjens odvádzala tiež poistné v Nemecku na nemecké zdravotné poistenie.

6. Dňa 20. októbra 2006 E. Fischer-Lintjens dostala od College voor zorgverzekeringen (ďalej len le „Cvz“), ktorý bol v tom čase príslušným orgánom [7], osvedčenie 21, ktorého cieľom bolo preukázať holandskému orgánu zodpovednému za výber poistného, že dotknutá osoba nedlhuje v Holandsku nijaké poistné. Z tohto osvedčenia vyplývalo, že E. Fischer-Lintjens nebola poistená podľa Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten (všeobecný zákon o mimoriadnych liečebných nákladoch, ďalej len „AWBZ“). V tomto osvedčení bolo uvedené, že platí na obdobie od 1. júna 2006 až do 31. decembra 2010, ak nedôjde k zmene okolností.

7. Hoci E. Fischer-Lintjens dosiahla vek 65 rokov, čím jej v Holandsku podľa Algemene Ouderdomswet (všeobecný zákon o dôchodkovom zabezpečení, ďalej len „AOW“) vznikol nárok na dôchodok od 1. decembra 1999, požiadala o tento dôchodok až v máji 2007.

8. Rozhodnutím z 8. novembra 2007, ktoré bolo 24. apríla 2008 zmenené, SVB priznala E. Fischer-Lintjens dôchodok s retroaktívnym účinkom jedného roka od podania žiadosti, t. j. s účinnosťou od 1. mája 2006.

9. E. Fischer-Lintjens však do októbra 2010 neoznámila CZ, Cvz ani nemeckej zdravotnej poisťovni (ďalej len „DAK“) zmeny svojej situácie v oblasti poskytovaných dávok.

10. E. Fischer-Lintjens totiž až 21. októbra 2010 v rámci svojej žiadosti o predĺženie platnosti osvedčenia 21 informovala Cvz, že od 1. mája 2006 poberá dôchodok podľa AOW. Tento orgán rozhodnutím z 2. novembra 2010 preto oznámil E. Fischer-Lintjens, že musí byť poistená podľa AWBZ a Zorgverzekeringswet (zákon o zdravotnom poistení, ďalej len „Zvw“) a v dôsledku toho musí platiť poistné v Holandsku. Toto rozhodnutie bolo odôvodnené tým, že E. Fischer-Lintjens sa už nenachádzala v situácii, ktorá jej umožňovala získať osvedčenie 21, ktoré jej preto bolo retroaktívne odňaté.

11. DAK následne vrátila sumu poistného na zdravotné poistenie, ktoré E. Fischer-Lintjens zaplatila v Nemecku od 1. júna 2006. CZ potom požiadala E. Fischer-Lintjens o úhradu liečebných nákladov nahradených tomuto členskému štátu vo výške viac ako 11 000 eur.

5 — Toto deklaratórne osvedčenie je založené na článku 21 Besluit uitbreiding en beperking kringverzekerden volksverzekeringen 1999 (nariadenie o rozšírení a zúžení okruhu osôb poistených v systéme sociálneho poistenia z roku 1999, ďalej len „KB 746“).

6 — Tlačivo E 121, ktoré je v rámci Európskej únie jednotné, predstavuje osvedčenie potrebné na registráciu poberateľa dôchodku vyplácaného členským štátom v inštitúcii miesta jeho bydliska.

7 — Podľa vnútroštátneho súdu právomoci Cvz týkajúce sa vydávania osvedčení 21 s účinnosťou od 15. marca 2011 prešli na SVB. Osvedčenia vydané Cvz sa však považujú za osvedčenia vydané SVB, čo vysvetľuje skutočnosť, že táto inštitúcia je účastníkom konania vo veci samej.

12. Podľa Cvz musela byť E. Fischer-Lintjens navyše poistená podľa AWBZ a Zvw, a to s retroaktívnym účinkom. Keďže však podľa článku 5 ods. 5 Zvw môže zdravotné poistenie nadobudnúť retroaktívnu účinnosť najviac štyri mesiace po vzniku povinnosti byť poistený, E. Fischer-Lintjens musela sama uhradiť liečebné náklady nahradené Spolkovej republike Nemecko za obdobie, počas ktorého nebola zdravotne poistená. Od 1. júla 2010 je však zdravotne poistená v Holandsku.

13. Po zamietnutí jej sťažnosti E. Fischer-Lintjens úspešne napadla rozhodnutie Cvz na Rechtbank Roermond. Podľa tohto súdu, osvedčenie 21, ktoré E. Fischer-Lintjens dostala, malo vyvolávať právne účinky, ktoré odňatím daného prehlásenia nebolo možné zrušiť.

14. SVB ako inštitúcia, na ktorú medzitým prešli právomoci Cvz, podala odvolanie proti tomuto rozsudku na vnútroštátny súd, pričom tvrdila, že osvedčenie 21 je rovnako ako tlačivo E 121 aktom čisto deklaratórnej povahy.

15. Vnútroštátny súd sa domnieva, že SVB bola oprávnená retroaktívne odňať osvedčenie 21, ale pri jeho odňatí dostatočne nezohľadnila záujmy E. Fischer-Lintjens. Tento súd zastáva názor, že najmä zo zásady právnej istoty môže vyplynúť, že skutočná právomoc v oblasti vyplácania dôchodkov a znášania nákladov na vecné dávky vzniká až odo dňa vydania rozhodnutia o priznaní dôchodku, ktorým sa určí, že dotknutej osobe skutočne prináleží nárok na požadovaný dôchodok. Z tohto dôvodu si vnútroštátny súd kladie otázku, v ktorom okamihu vznikol skutočný „nárok“ E. Fischer-Lintjens na dôchodok, o ktorý ide v konaní vo veci samej, v zmysle článku 27 nariadenia č. 1408/71, keďže tento súd sa domnieva, že ak sa uvedený článok uplatní s retroaktívnym účinkom, v zásade to bude viesť k vzniku rôznych právnych následkov, ktoré budú mať tiež retroaktívny účinok, vrátane povinnosti byť zdravotne poistený v Holandsku, o ktorú ide v prejednávanej veci.

16. Za týchto podmienok Centrale Raad van Beroep rozhodol o prerušení konania a položil Súdnemu dvoru nasledujúce prejudiciálne otázky:

„1. Má sa pojem ‚nárok‘ [na dôchodok] v zmysle článku 27 a nasl. nariadenia č. 1408/71 vykladať v tom zmysle, že na určenie okamihu, od ktorého vzniká nárok na dôchodok, je rozhodujúci okamih vydania rozhodnutia o priznaní dôchodku, na základe ktorého sa vyplácal dôchodok, alebo okamih, od ktorého sa začal retroaktívne poskytovať dôchodok?

2. Pokiaľ sa pod pojmom ‚nárok‘ [na dôchodok] rozumie okamih, od ktorého sa začal retroaktívne poskytovať dôchodok: je s takýmto výkladom pojmu zlučiteľné, ak dôchodca, na ktorého sa vzťahuje článok 27 nariadenia č. 1408/71, nemôže podľa holandských právnych predpisov uzatvoriť zdravotné poistenie s rovnakým retroaktívnym účinkom?“

17. Písomné pripomienky k týmto otázkam predložili SVB, holandská a nemecká vláda, ako aj Európska komisia.

II – Analýza

A – *O prvej prejudiciálnej otázke*

18. Svojou prvou otázkou sa vnútroštátny súd v podstate pýta Súdneho dvora na okamih, ktorý sa má považovať za okamih vzniku „nároku“ na dôchodok v zmysle článku 27 nariadenia č. 1408/71, vyplácaného členským štátom bydliska poistenej osoby, aby sa mohol zároveň určiť príslušný okamih, od ktorého právomoc vyplatiť dávky zdravotnej starostlivosti tejto osobe prechádza na tento členský štát bydliska, so zreteľom na špecifiká konania vo veci samej.

19. V tejto súvislosti treba predovšetkým zdôrazniť, že je nesporné, že do 30. apríla 2006 E. Fischer-Lintjens ako poberateľka vdovského dôchodku vyplácaného Spolkovou republikou Nemecko, ktorá mala bydlisko v tomto členskom štáte, podliehala právomoci orgánov tohto členského štátu.

20. Právomoc nemeckých orgánov v oblasti dôchodkov a dávok zdravotnej starostlivosti nebola spochybnená okolnosťou, že E. Fischer-Lintjens sa vrátila do Holandska a že sa rozhodla tam bývať od 1. mája 2006.

21. Podľa kolíznej normy, ktorú stanovuje článok 28 ods. 1 nariadenia č. 1408/71, totiž dôchodca, ktorý má nárok na dôchodok podľa právnych predpisov jedného členského štátu alebo na dôchodky podľa právnych predpisov dvoch alebo viacerých členských štátov a ktorý nemá nárok na dávky podľa právnych predpisov členského štátu, na území ktorého má bydlisko, poberá napriek tomu takéto dávky, pokiaľ by mal na ne nárok podľa právnych predpisov členského štátu alebo aspoň jedného z členských štátov príslušných v súvislosti s dôchodkami, keby mal bydlisko na území takéhoto štátu.

22. Práve na základe uvedenej normy došlo v prejednávanom prípade k tomu, že E. Fischer-Lintjens jednak v októbri 2006 dostala od Cvz osvedčenie 21, ktoré potvrdzovalo, že vzhľadom na to, že poberá nemecký dôchodok, nemá povinnosť platiť poistné na zdravotné poistenie v Holandsku, a jednak dávky zdravotnej starostlivosti, ktoré v tomto členskom štáte dostávala, boli poskytované v mene príslušnej inštitúcie členského štátu, ktorý vyplácal dôchodok, teda Spolkovej republiky Nemecko, ktorej E. Fischer-Lintjens naďalej uhrádzala poistné.

23. Keď však E. Fischer-Lintjens na základe svojej žiadosti z mája 2007 začala poberať holandský dôchodok, jej situácia prešla z pôsobnosti článku 28 ods. 1 nariadenia č. 1408/71 do pôsobnosti článku 27 uvedeného nariadenia.

24. Podľa tohto posledného uvedeného ustanovenia totiž dôchodca, ktorý má nárok na poberanie dôchodku podľa právnych predpisov dvoch alebo viacerých členských štátov, z ktorých jeden je ten členský štát, na území ktorého má bydlisko, a ktorý má nárok na dávky podľa právnych predpisov tohto členského štátu, pričom ak je to vhodné, sa prihliada na ustanovenia článku 18 a prílohy VI nariadenia č. 1408/71, poberá tieto dávky od inštitúcie miesta bydliska a na náklady tejto inštitúcie tak, akoby dotknutá osoba bola dôchodcom, ktorého dôchodok je splatný iba podľa právnych predpisov posledného menovaného členského štátu.

25. Ako Súdny dvor už rozhodol, systém stanovený okrem iného článkami 27 a 28 nariadenia č. 1408/71 vytvára spojenie medzi právomocou v oblasti vyplácania dôchodkov a povinnosťou znášať náklady na vecné dávky, z čoho vyplýva záver, že táto povinnosť je vo vzťahu ku skutočnej právomoci v oblasti dôchodkov vedľajšia. [8]

26. Vnútroštátny súd si však kladie otázku, ktorý okamih sa má v prípade holandského dôchodku E. Fischer-Lintjens považovať za okamih vzniku „nároku“ na dôchodok v zmysle článku 27 nariadenia č. 1408/71, aby bolo možné konštatovať prenesenie právomoci na Holandské kráľovstvo, teda členský štát, v ktorom E. Fischer-Lintjens býva od 1. mája 2006.

27. Táto otázka je odôvodnená špecifickými okolnosťami konania vo veci samej, keďže existuje časový rozdiel medzi na jednej strane okamihom prijatia rozhodnutia SVB, ktorým sa určilo, že vznikol nárok na dôchodok, a dňom uskutočnenia prvej výplaty dôchodku, ktorým je 8. november 2007, a na druhej strane okamihom, keď toto rozhodnutie nadobudlo účinnosť, a to retroaktívne k 1. máju 2006, teda jeden rok predtým, ako E. Fischer-Lintjens podala žiadosť na SVB o priznanie nároku na dôchodok v Holandsku.

8 — Pozri v tomto zmysle rozsudky Rundgren (C-389/99, EU:C:2001:264, body 46 a 47) a van der Helder a Farrington (C-321/12, EU:C:2013:648, body 44 a 47).

28. Dotknutí účastníci jednomyseľne navrhujú odpovedať na túto otázku v tom zmysle, že rozhodujúcou okolnosťou na určenie okamihu, od ktorého existuje „nárok“ na dôchodok v zmysle článku 27 nariadenia č. 1408/71, je deň, od ktorého bol retroaktívne priznaný dôchodok, v prejednávanom prípade teda 1. máj 2006. Títo účastníci, ktorí sa opierajú o rozsudok Rundgren (C-389/99, EU:C:2001:264), v podstate tvrdia, že skutočnosť, že dôchodok je priznaný retroaktívne, nemá nijaký vplyv na efektivitu nároku na získanie tohto dôchodku.

29. S týmto stanoviskom sa môžem stotožniť, pokiaľ je nepochybné – čo musí overiť vnútroštátny súd –, že predmetný dôchodok sa *skutočne vypláca* za obdobie od vzniku nároku naň, teda od 1. mája 2006.

30. V prospech takého riešenia svedčia viaceré argumenty založené na judikatúre Súdneho dvora a na ochrane práv dotknutých osôb.

31. Opierajúc sa o systematický výklad nariadenia č. 1408/71, Súdny dvor v rozsudku Rundgren (C-389/99, EU:C:2001:264) spresnil, že – pokiaľ ide okrem iného o článok 27 nariadenia č. 1408/71 – skutočnosť, že povinnosť znášať náklady na vecné dávky je vo vzťahu ku skutočnej právomoci spravovať dôchodky vedľajšia, ktorú som už spomenul, znamená, že tieto náklady nemôže znášať inštitúcia členského štátu, ktorá má len hypotetickú právomoc spravovať dôchodky. Podľa Súdneho dvora z toho vyplýva, že keď článok 27, rovnako ako články 28 a 28a nariadenia č. 1408/71, odkazuje na nárok na dôchodok, ide o dôchodok „skutočne vyplatený dotknutej osobe“ [9].

32. Súdny dvor spresnil pôsobnosť článkov 27, 28 a 28a nariadenia č. 1408/71 v tom zmysle, ako som práve uviedol, v kontexte, keď členský štát bydliska poberateľa starobného dôchodku z iného členského štátu žiadal od tohto poberateľa, aby platil poistné na dôchodkové poistenie a sociálne zabezpečenie len na základe svojho bydliska. Členský štát bydliska, konkrétne Fínska republika, sa domnieval, že na oslobodenie od povinnosti uhrádzať poistné nepostačuje, ak dotknutá osoba predloží osvedčenie, podľa ktorého nepožiadala o dôchodok v tomto členskom štáte ani ho nepoberala. Dotknutá osoba mala podľa fínskych orgánov navyše preukázať, že nemá vo Fínsku nijaký (teoretický) nárok na dôchodok, pričom Súdny dvor túto argumentáciu zamietol a zdôraznil, že na to, aby členský štát mohol žiadať od dotknutej osoby, aby uhrádzala poistné na sociálne poistenie, je potrebné, aby jej bol dôchodok skutočne vyplatený.

33. V prejednávanom prípade je nepochybné, že dôchodok, na ktorý má E. Fischer-Lintjens nárok v Holandsku, jej bol skutočne vyplatený. V prejednávanej veci teda nejde opäť o otázku všeobecného rozporu medzi teoretickým nárokom na dôchodok a konkretizáciou tohto nároku skutočným vyplatením tohto dôchodku, ako to bolo v uvedenej veci Rundgren. Inak povedané, rozsudok Rundgren (C-389/99, EU:C:2001:264) predstavuje východisko pre úvahy, ktoré majú prispieť k zodpovedaniu prvej otázky položenej vnútroštátnym súdom, ale vôbec nepostačuje na poskytnutie úplnej odpovede na túto otázku.

34. V konečnom dôsledku sa domnievam, že položená otázka vyžaduje, aby sa určilo, či článok 27 nariadenia č. 1408/71 bráni možnosti členského štátu rozhodnúť, že dôchodok môže byť „skutočne vyplatený“ za obdobie predchádzajúce dňu, keď príslušné orgány členského štátu formálne uznali nárok na dôchodok.

35. Treba totiž pripomenúť, že SVB na základe článku 16 ods. 2 AOW retroaktívne posunula účinnosť svojho rozhodnutia z 8. novembra 2007, ktorým určila, že E. Fischer-Lintjens vznikol nárok na dôchodok v Holandsku, o jeden rok pred podaním jej žiadosti.

9 — Rozsudok Rundgren (C-389/99, EU:C:2001:264, bod 47).

36. Keďže dôchodok bol „skutočne vyplatený“ až na základe rozhodnutia z 8. novembra 2007, na prvý pohľad by sa mohlo zdať, že „nárok“ na dôchodok v zmysle článku 27 nariadenia č. 1408/71 vznikol až po prijatí uvedeného rozhodnutia.

37. Domnievam sa však, že taký výklad nemožno prijať. V rozsudku Rundgren (C-389/99, EU:C:2001:264) Súdny dvor v podstate spresnil, že „nárok“ na dôchodok vzniká až vtedy, keď ho najprv priznala príslušná inštitúcia členského štátu, prípadne na základe žiadosti v tomto zmysle, a potom ho uvedená inštitúcia skutočne vyplatila. To neznamená, že okamih priznania dôchodku sa nevyhnutne musí zhodovať s okamihom jeho splatnosti, teda v zmysle „skutočného vyplatenia“. Ak sa prizná dôchodok, môže sa priznať aj retroaktívne. V tomto prípade príslušná inštitúcia uzná, že nárok na dôchodok vznikol pred prijatím jej rozhodnutia, ale že z vecných dôvodov, ktoré súvisia okrem iného – tak ako v prejednávanom prípade – s podaním a spracovaním žiadosti poistenca, bol vyplatený až neskôr. Pokiaľ sa však skutočné vyplatenie vzťahuje na určité obdobie, konkrétne obdobie od priznania dôchodku, podľa môjho názoru by sa mal zastávať názor, že „nárok“ na dôchodok existoval počas celého tohto obdobia.

38. Ako nemecká vláda veľmi správne zdôraznila, ak by bol v prejednávanej veci rozhodujúcim okamihom okamih prijatia rozhodnutia z 8. novembra 2007, časová pôsobnosť právomoci členského štátu spravovať dôchodky by závisela od rýchlosti vybavovania žiadostí predložených vnútroštátnym správnym orgánom.

39. Ako pritom Súdny dvor viackrát spresnil, uplatnenie systému kolíznych noriem zavedeného nariadením č. 1408/71 závisí len od objektívnej situácie, v ktorej sa nachádza dotknutá osoba. [10]

40. Tak ako nariadenie č. 1408/71 neumožňuje poistenej osobe vyhnúť sa alebo vzdať sa mechanizmu zavedeného týmto nariadením, okrem iného jeho článkom 27, [11] tak toto nariadenie ani neoprávňuje členské štáty, aby rozhodli, že okamih, od ktorého treba konštatovať, že došlo k preneseniu právomocí medzi dvoma členskými štátmi v situácii uvedenej v tomto ustanovení, závisí od diskrečného posúdenia ich správnych orgánov.

41. Cieľom kolíznych noriem obsiahnutých v nariadení č. 1408/71 totiž je, aby každá poistená osoba, ktorá patrí do oblasti jeho pôsobnosti, bola nepretržite poistená bez toho, aby sa pritom ponechal priestor na voľné uváženie jednotlivcom alebo príslušným inštitúciám členských štátov. [12]

42. Okrem toho, ak sa pripustí retroaktivita nároku na dôchodok, ako aj jeho vyplatenie za obdobie pred prijatím rozhodnutia, ktorým sa formálne konštatuje existencia tohto nároku, prispeje to k rešpektovaniu práv poistených osôb a nepretržitosti ich poistenia s cieľom zabezpečiť, aby prenesenie právomocí spravovať dôchodky medzi dvoma členskými štátmi nemalo vplyv na poberanie sociálnych dávok.

43. Preto navrhujem, aby Súdny dvor vyložil článok 27 nariadenia č. 1408/71 tak, že pojem „nárok“ na dôchodok zahŕňa obdobie, počas ktorého má dotknutá osoba nárok na dôchodok, bez ohľadu na okamih formálneho konštatovania tohto nároku, pokiaľ dôjde k skutočnému vyplateniu tohto dôchodku za uvedené obdobie, a to aj retroaktívne.

44. Ak sa Súdny dvor prikloní k tomuto výkladu, bude potrebné preskúmať a zodpovedať druhú prejudiciálnu otázku položenú vnútroštátnym súdom.

10 — Pozri najmä rozsudky van Delft a i. (C-345/09, EU:C:2010:610, bod 52) a Somova (C-103/13, EU:C:2014:2334, bod 55).

11 — V súvislosti s článkom 28 ods. 1 nariadenia č. 1408/71 pozri analogicky rozsudok Somova (C-103/13, EU:C:2014:2334, body 55 a 56).

12 — Pozri v tomto zmysle rozsudok Somova (C-103/13, EU:C:2014:2334, body 54 a 55 a citovanú judikatúru).

B – *O druhej prejudiciálnej otázke*

45. Svojou druhou otázkou, ktorá je v konaní vo veci samej kľúčová, sa vnútroštátny súd pýta na zlučiteľnosť vnútroštátneho ustanovenia, akým je článok 5 ods. 5 Zvw, podľa ktorého zdravotné poistenie môže retroaktívne vzniknúť najviac štyri mesiace pred vznikom povinnosti byť poistený, s právom Únie. Podľa vnútroštátneho súdu teda existuje určitý „nesúlad“ medzi prenesením právomoci na Holandské kráľovstvo podľa článku 27 nariadenia č. 1408/71 a (povinným) zdravotným poistením v tomto členskom štáte.

46. Zatiaľ čo nemecká vláda zastáva názor, že obmedzenie retroaktívneho účinku zdravotného poistenia na štyri mesiace je v rozpore s účelom koordinácie systémov sociálneho zabezpečenia členských štátov, SVB, holandská vláda, ako aj Komisia sa v podstate domnievajú, že „nesúlad“, na ktorý poukazuje vnútroštátny súd, je dôsledkom toho, že E. Fischer-Lintjens nesplnila svoje informačné povinnosti voči príslušným orgánom, hoci mala od 1. mája 2006 na základe prílohy VI oddielu R bodu 1 písm. a) nariadenia č. 1408/71 a holandských právnych predpisov uzavrieť zdravotné poistenie v Holandsku.

47. Podľa týchto dotknutých účastníkov E. Fischer-Lintjens nemôže proti tejto argumentácii namietať údajnú ochranu legitímnej dôvery prostredníctvom zachovania platnosti osvedčenia 21, lebo toto osvedčenie má len deklaratórnu povahu a bolo vydané na základe nepresných informácií. SVB a holandská vláda v každom prípade tvrdia, že právo Únie nebráni rozsiahlemu obmedzeniu vzniku zdravotného poistenia s retroaktívnym účinkom. V Holandsku existuje nárok na dávky len v prípade, ak poistená osoba uzavrela zdravotné poistenie, ktoré v tomto členskom štáte nie je poistením verejnej povahy, ale poistením občianskoprávnej zodpovednosti za škodu, ktoré má kryť riziká vyplývajúce z uskutočnenia budúcich udalostí, ktoré sa musí uzatvoriť v súkromnej poisťovni a v prípade ktorého sú možnosti retroaktívneho uzavretia obmedzené s cieľom zachovať zásadu solidarity, čo odôvodňuje prípadnú obmedzujúcu povahu tohto vnútroštátneho opatrenia.

48. Úvahy uvedené týmito troma dotknutými účastníkmi nepovažujem za úplne presvedčivé.

49. Síce uznávam, že článok 27 nariadenia č. 1408/71 poukazuje na právo dôchodcu, ktorý má nárok na poberanie dôchodku podľa právnych predpisov dvoch alebo viacerých členských štátov, z ktorých jeden je ten členský štát, na území ktorého má bydlisko, poberať dávky podľa právnych predpisov tohto členského štátu, ak je to vhodné, s prihliadnutím na prílohu VI uvedeného nariadenia. Pritom je pravda, že bod 1 písm. a) bod i) oddielu R uvedenej prílohy, nazvaný „Zdravotné poistenie“, stanovuje, že „pokiaľ ide o nárok na vecné dávky podľa holandských právnych predpisov, za osoby s nárokom na [tieto] dávky… sa považujú… osoby, ktoré sú podľa článku 2 [Zvw] povinné poistiť sa v zdravotnej poisťovni“, zatiaľ čo ten istý bod 1 v písmene b) stanovuje, že „osoby uvedené v písm. a) bod[e i)] sa musia v súlade s ustanoveniami [Zvw] poistiť v zdravotnej poisťovni…“.

50. Je teda nepochybné, že na to, aby E. Fischer-Lintjens mohla poberať vecné dávky poskytované Holandskom, teda členským štátom, v ktorom mala od 1. mája 2006 bydlisko, bola povinná poistiť sa v zdravotnej poisťovni v súlade s prílohou VI oddielom R bodom 1 písm. a) bodom i) a písm. b) nariadenia č. 1408/71 a s ustanoveniami Zvw.

51. Tiež pripúšťam, že proti takému konštatovaniu nemôže poistená osoba, akou je E. Fischer-Lintjens, namietať svoju údajnú legitímnu dôveru v zachovanie platnosti osvedčenia, akým je osvedčenie 21 vydané Cvz v októbri 2006, ktoré v tom čase potvrdzovalo, že E. Fischer-Lintjens bola oslobodená od povinnosti byť poistená v holandskej zdravotnej poisťovni a uhrádzať poistné na sociálne poistenie v Holandsku. Ako totiž uviedli SVB a Komisia, také osvedčenie, ktoré je len prekladom tlačiva E 121,

má čisto deklaratórny charakter, čo Súdny dvor konštatoval aj v prípade uvedeného tlačiva.[13] Z informácií poskytnutých vnútroštátnym súdom navyše vyplýva, že toto osvedčenie bolo vydané len na obdobie do 31. decembra 2010 za predpokladu, že „nedôjde k zmene okolností“.

52. Nemôžem však súhlasiť so stanoviskom týchto dotknutých účastníkov, podľa ktorého je situácia, o akú ide v konaní vo veci samej, v konečnom dôsledku spôsobená len tým, že poistená osoba neposkytla potrebné informácie o svojej osobnej situácii príslušným orgánom, a nie je výsledkom obmedzení retroaktívneho účinku zdravotného poistenia, ktoré je povinný uzavrieť poberateľ dôchodku vyplácaného Holandským kráľovstvom s bydliskom v tomto štáte, aby mohol poberať vecné dávky poskytované tým istým členským štátom, stanovených holandskými právnymi predpismi.

53. Ako totiž vnútroštátny súd stručne poznamenáva, osoba, ktorej holandské orgány priznali vyplácanie dôchodku s retroaktívnym účinkom viac ako štyri mesiace od podania žiadosti, nikdy nebude môcť uzavrieť zdravotné poistenie v Holandsku, ktorého retroaktívny účinok bude viac ako štyri mesiace, a to najmä v prípade, ak dovtedy mala uzavreté zdravotné poistenie v inom členskom štáte.

54. Pokiaľ ide teda o prípad E. Fischer-Lintjens, ak by informovala príslušné orgány už 8. novembra 2007, teda v deň prijatia rozhodnutia SVB, ktorým bolo určené, že má nárok na dôchodok v Holandsku s retroaktívnym účinkom k 1. máju 2006, E. Fischer-Lintjens by na základe článku 5 ods. 5 Zvw, ktorý obmedzuje retroaktivitu zdravotného poistenia najviac na štyri mesiace, mohla uzavrieť zdravotné poistenie najskôr až od júla 2007.

55. Bez ohľadu na to, či možno informácie poskytnuté zo strany E. Fischer-Lintjens považovať za oneskorené, čo je otázka, ktorou sa budem zaoberať neskôr, skutočnosť, že osoba s bydliskom v Holandskom kráľovstve, ktorá poberá dôchodok vyplácaný Holandským kráľovstvom a podľa článku 27 v spojení s prílohou VI oddielom R bodom 1 písm. a) bodom i) a písm. b) nariadenia č. 1408/71 je povinná poistiť sa v zdravotnej poisťovni v tomto členskom štáte, nemôže v celom rozsahu splniť túto povinnosť z dôvodu obmedzení stanovených právnymi predpismi uvedeného členského štátu, podľa môjho názoru narúša potrebný účinok systému zavedeného nariadením č. 1408/71 a povinností, ktoré vyplývajú z tohto nariadenia poisteným osobám.

56. Ako som totiž už pripomenul, uplatnenie systému kolíznych noriem zavedeného nariadením č. 1408/71 závisí len od objektívnej situácie, v ktorej sa nachádza dotknutá poistená osoba. Keďže tieto kolízne normy sú kogentné tak pre členské štáty, ako aj pre dotknutých účastníkov, členské štáty nemôžu odňať dotknutým účastníkom možnosť v celom rozsahu si splniť povinnosti, ktoré im vyplývajú z tohto nariadenia. V prejednávanom prípade Holandské kráľovstvo podľa môjho názoru nemôže zbaviť osobu, ktorá má bydlisko na jeho území, povinnosti uzavrieť zdravotné poistenie od okamihu, keď sa tento členský štát stane príslušným na vyplácanie dôchodku tejto poistenej osobe a na znášanie nákladov na sociálne dávky, ktoré sú jej priznané, ako aj na vyberanie poistného na sociálne poistenie od tejto poistenej osoby.

57. Ak by členské štáty mali také oprávnenie, vyplývalo by z neho, že osoby, ktoré patria do oblasti pôsobnosti nariadenia č. 1408/71, by boli zbavené ochrany v oblasti sociálneho zabezpečenia, keďže by neexistovali právne predpisy, ktoré by sa na ne vzťahovali.[14] Situácia E. Fischer-Lintjens je dokonalým príkladom tohto rizika, lebo zdravotné poistenie, ktoré jej poskytovali príslušné nemecké inštitúcie, bolo prerušené s retroaktívnym účinkom od 1. mája 2006, zatiaľ čo zdravotné poistenie v Holandsku mohla uzavrieť v najlepšom prípade až od júla 2007, hoci tento členský štát sa od 1. mája 2006 stal príslušným na vyplácanie dôchodku E. Fischer-Lintjens a zároveň na poskytovanie sociálnych dávok, na ktoré má nárok na základe nariadenia č. 1408/71.

13 — Pozri rozsudok van Delft a i. (C-345/09, EU:C:2010:610, bod 62).

14 — Pozri analogicky najmä rozsudok Kuusijärvi (C-275/96, EU:C:1998:279, bod 28).

58. Tvrdenie, ktoré uvádza holandská vláda, že obmedzenie retroaktívneho účinku zdravotného poistenia najviac na štyri mesiace je odôvodnené potrebou zaručiť zásadu solidarity, ktorú zavádza predmetný systém, a zabrániť zneužívaniu, podľa môjho názoru nie je vôbec relevantné v kontexte, o aký ide v konaní vo veci samej.

59. Vzhľadom totiž na to, že takéto poistenie je povinné, že jeho retroaktivita je podľa samotných holandských právnych predpisov v zásade prípustná a že nijaká okolnosť konania vo veci samej nenaznačuje, že E. Fischer-Lintjens mala v úmysle zneužiť ustanovenia práva Únie,[15] Holandské kráľovstvo nemôže odňať osobám, ktoré patria do oblasti pôsobnosti nariadenia č. 1408/71, možnosť splniť si povinnosti, ktoré im z tohto právneho aktu vyplývajú, aby mohli v celom rozsahu využívať práva, ktoré im toto nariadenie priznáva, teda v tomto prípade právo na zdravotné poistenie od okamihu, keď sa tento členský štát stal retroaktívne od 1. mája 2006 príslušným na vyplácanie dôchodku a poskytovanie sociálnych dávok E. Fischer-Lintjens.[16]

60. Takému prístupu neodporujú konštatovania, ktoré Súdny dvor uviedol v bode 76 svojho rozsudku vo veci van Delft a i. (C-345/09, EU:C:2010:610), podľa ktorých sa solidarita vnútroštátneho systému sociálneho zabezpečenia (tiež išlo o holandský systém) musí zabezpečovať kogentným spôsobom pre všetky poistené osoby, na ktoré sa vzťahuje, a to bez ohľadu na individuálne správanie každej z nich v závislosti od osobných pomerov.

61. Tieto úvahy totiž súviseli s uhrádzaním zrážok poistného na sociálne poistenie príslušným inštitúciám členského štátu, ktorého právne predpisy zakladajú existenciu nároku na sociálne dávky, zo strany poistených osôb, čo je povinnosť, ktorá v prejednávanom prípade nie je spochybnená, len čo Holandskému kráľovstvu vznikne povinnosť vyplácať dôchodok a stane sa príslušným členským štátom na poskytovanie sociálnych dávok e poistenej osobe, akou je E. Fischer-Lintjens. Okrem toho účelom konštatovaní Súdneho dvora v uvedenom rozsudku van Delft a i. bolo pripomenúť, že kolízne normy stanovené článkami 28 a 28a nariadenia č. 1408/71 sú pre poistené osoby záväzné, a teda tieto osoby sa nemôžu vyhnúť uhrádzaniu zrážok poistného na sociálne poistenie stanovených právnymi predpismi členského štátu, ktorý má povinnosť vyplácať dôchodok a poskytovať vecné dávky týmto poisteným osobám. Podľa môjho názoru pritom práve objektívna situácia vyplývajúca z kolíznej normy stanovenej v článku 27 a v prílohe VI oddiele R bode 1 písm. a) bode i) a písm. b) nariadenia č. 1408/71 ukladá členskému štátu, ktorý uzná zásadu retroaktivity zmlúv o súkromnom zdravotnom poistení, aby zabezpečil retroaktivitu týchto zmlúv s cieľom zohľadniť práve túto objektívnu situáciu a umožniť poisteným osobám, aby v celom rozsahu uplatnili svoje práva vyplývajúce z takej situácie.

62. Pokiaľ ide o prerušenie zdravotného poistenia E. Fischer-Lintjens od novembra 2007 do 1. júla 2010, tiež nie som presvedčený o dôvodnosti vysvetlení Komisie, ktorá poukazuje na informačné povinnosti, ktoré z článku 84a ods. 1 nariadenia č. 1408/71 vyplývajú osobám patriacim do jeho pôsobnosti, a zastáva názor, že E. Fischer-Lintjens ich nedodržala, v dôsledku čoho by mala znášať všetky následky tohto opomenutia.

63. Ako totiž Komisia uznáva, článok 84a ods. 1 nariadenia č. 1408/71 je určený aj príslušným inštitúciám členských štátov, ktoré v súlade so zásadou riadnej správy vecí verejných musia odpovedať na všetky žiadosti v primeranej lehote a „v tejto súvislosti poskyt[ovať] zainteresovaným osobám akékoľvek požadované informácie pre uplatňovanie práv im udelených… nariadením [č. 1408/71]“.

15 — Z návrhu na začatie prejudiciálneho konania konkrétne vyplýva, že kým nedošlo k retroaktívnej zmene jej situácie, E. Fischer-Lintjens naďalej uhrádzala poistné na sociálne poistenie DAK, príslušnej inštitúcii Spolkovej republiky Nemecko.

16 — Doplňujúce tvrdenie holandskej vlády, že zmluvy uzavreté so súkromnými poisťovňami sú založené na individuálnom posúdení rizík, a preto nemôžu mať viac ako štvormesačný retroaktívny účinok, považujem za sporné. Keďže je totiž retroaktivita v zásade prípustná, riziko je už veľmi relatívnym kritériom. Ako navyše spresnil generálny advokát Jääskinen v poznámke pod čiarou 22 návrhov, ktoré predniesol vo veci van Delft a i. (C-345/09, EU:C:2010:438), holandský systém povinného poistenia je systém, ktorý ukladá jednotlivcom, aby sa poistili proti niektorým rizikám, a súkromným poisťovateľom, aby poskytli štandardizované zmluvy pokrývajúce základnú starostlivosť bez individuálneho posúdenia rizík.

64. V prejednávanom prípade podľa môjho názoru treba túto povinnosť posúdiť v kontexte špecifík povinného systému zdravotného poistenia v Holandsku, ktorý nestanovuje verejné zdravotné poistenie, ktoré vzniká priamo zo zákona, ale ukladá dotknutým osobám povinnosť urobiť úkony na uzavretie takého poistenia v súkromnej poisťovni.

65. Zastávam pritom názor, že za takých okolností boli príslušné holandské orgány, konkrétne SVB, v súlade s článkom 84a ods. 1 nariadenia č. 1408/71 povinné poskytnúť E. Fischer-Lintjens pri oznámení rozhodnutia z 8. novembra 2007 vydaného na základe jej žiadosti o priznanie dôchodku v Holandsku dostatočné informácie, ktoré by jej umožnili pochopiť, že na to, aby mohla v celom rozsahu využívať práva, ktoré jej priznáva nariadenie č. 1408/71, musí uzavrieť zdravotné poistenie v súkromnej poisťovni. Hoci sa zdá, že k tomu nedošlo, v každom prípade prináleží vnútroštátnemu súdu, aby túto skutočnosť overil.

66. Ak by príslušné inštitúcie splnili túto jednoduchú povinnosť – bez ohľadu na zákonné obmedzenia retroaktivity zdravotného poistenia, ktoré už boli preskúmané –, je veľmi pravdepodobné, že E. Fischer-Lintjens by okamžite urobila potrebné úkony na uzavretie takého poistenia, pričom by nemuselo dôjsť k prerušeniu zdravotného poistenia za obdobie od novembra 2007.

67. Vzhľadom na tieto úvahy sa domnievam, že na druhú prejudiciálnu otázku treba odpovedať v tom zmysle, že členský štát, ktorý prizná poistenej osobe, na ktorú sa vzťahuje článok 27 a príloha VI oddiel R bod 1 písm. a) bod i) a písm. b) nariadenia č. 1408/71, nárok na dôchodok s retroaktívnym účinkom, musí umožniť tejto poistenej osobe uzavrieť povinné zdravotné poistenie s rovnakým retroaktívnym účinkom s cieľom zohľadniť objektívnu situáciu vyplývajúcu z uplatnenia týchto ustanovení nariadenia č. 1408/71.

III – Návrh

68. Vzhľadom na všetky vyššie uvedené úvahy navrhujem, aby Súdny dvor odpovedal na prejudiciálne otázky, ktoré položil Central Raad van Beroep, takto:

1. Článok 27 nariadenia Rady (EHS) č. 1408/71 zo 14. júna 1971 o uplatňovaní systémov sociálneho zabezpečenia na zamestnancov, samostatne zárobkovo činné osoby a ich rodinných príslušníkov, ktorí sa pohybujú v rámci spoločenstva, sa má vykladať v tom zmysle, že pojem „nárok na dôchodok“ zahŕňa obdobie, počas ktorého má dotknutá osoba nárok na dôchodok, bez ohľadu na okamih formálneho konštatovania tohto nároku, pokiaľ dôjde k skutočnému vyplateniu tohto dôchodku za uvedené obdobie, a to aj retroaktívne.

2. Členský štát, ktorý prizná poistenej osobe, na ktorú sa vzťahuje článok 27 a príloha VI oddiel R bod 1 písm. a) bod i) a písm. b) nariadenia č. 1408/71, nárok na dôchodok s retroaktívnym účinkom, musí umožniť tejto poistenej osobe uzavrieť zdravotné poistenie s rovnakým retroaktívnym účinkom s cieľom zohľadniť objektívnu situáciu vyplývajúcu z uplatnenia týchto ustanovení nariadenia č. 1408/71.